

végig a legnagyobb szeretettel és törődéssel foglalkozott legrégibb intézményének új székházával. (A könyvtár alapításának éve 1826, így mindössze egy esztendővel fiatalabb a Magyar Tudós Társaságnál, amelynek több, mint egy évszázadon át egyetlen tudományos intézménye volt.)

Végül azonban az új létesítmény költségelirányzata az eredetileg tervezett 80–100 millió forintról az építőipari árak alakulása miatt 200 millióra emelkedett és ezt a kiadást már az Akadémia nem vállalhatta. Így került sor egyéb, itt nem említett okokon kívül az új könyvtárpület megvalósításának napirendről történő levételére.

Az Akadémiai Könyvtár — másfél évszázados története során — számos és többnyire már csirájában elbukott kísérlet után e tervvel jutott a legközelebb korszerű gyűjteményeihez méltó, önálló székházának megvalósulásához. Soha ennyire kézzelfoghatónak nem látszott még az eredmény és talán soha annyi akarat, energia, fantázia nem töltődött még a kísérletekbe, erőfeszítésekbe, mint

a Roosevelttéi tervbe. Az Akadémia és könyvtárosai, építésszek és egyik-másik társhatóság szakértői valóban szívéüknek tekintették az új könyvtárpületet. És akiknek szívéjük volt, azok sajnálhatják, hogy a Lánchíd — Akadémia — Akadémiai Könyvtár történeti létesítmény-együttes nem valósult meg. Az egészséges közszellemhez az is hozzájárul, hogy egy nagyszabású és szép terv kudarcán sajnálkozni lehessen.

Nem kétséges azonban, hogy az Akadémiai Könyvtár, amely gyűjteményeivel egyidejűleg demonstrálja, hogy a magyar tudomány és kultúra mit adott a nagyvilágnak és mit kapott tőle, túljutva a kudarc megpróbáltatásán, a tudománypolitikai irányelvek szellemében működve — amelyeknek kialakításához hozzá is járult tudányszervezési dokumentációjával — és a maga sajátos eszközeivel kivevén részét azok megvalósításából, új épületének problémáját más formában újra napirendre tűzi és talán kevésbé igényes, de gazdaságilag realisabb keretekben megoldást is talál rá.

Rózsa György

a könyvtárak történetéből

„Tudományos olvasókör” 1860-ban

Sok szó esik napjainkban az olvasókörökről, éppen a Könyvtáros hasábjain látott napvilágot a felhívás, hogy „Nyomozzuk tovább a régi olvasókörök után”. Bezdán Sándor kezdeményezése (1971/6. szám) nyomán bizonyára sok ismeretlen, régi olvasókör tevékenységéről szerzünk majd tudomást.

Eddig általában csak a közművelődési olvasókörökről írtak, lényegesen kevesebbet hallhattunk a szakmai olvasói társulásokról, pedig ezek tevékenységének megismerése sem látszik érdekeltennek. Például a múlt század közepe táján Pesten *orvosi olvasókör* is alakult, illetve működött. Erről a legrégibb, de ma is megjelenő, 1857-ben alapított gyógyászati folyóirat, az „Orvosi Hetilap” egykorú tudósításában olvashatunk. Különös jelentőséget ad az olvasókörnek, hogy tagjai az orvosi szakkönyvek olvasása mellett elsősorban orvosi szaklapok tanulmányozásával, referálásával foglalkoztak.

Az Orvosi Hetilap 1862. 2. száma így adott hírt a tudományos orvosi olvasókör megalakulásáról: „A pesti közkör-

házbeli másod- és harmadorvosok közmegegyezéssel tudományos olvasókört alakítottak magok közt, melynek célja bel- és külföldi orvosi lapokat járattván, tudományunk gyarapodási mozzanatait figyelemmel kísérni, a közkörház külön beteg osztályain előforduló tanulságos esetekről egymást tudósítani, s így a kórházi gyakorlatot érdekesíteni. Célul tűzte ki továbbá az olvasókör a közkörházi egyes betegosztályok gyógműködéséről, ennek eredményeiről, s az érdekel bíró kóresetekről 'Orvosi Hetilap'-unkat s ezáltal t. olvasóinkat tudósítani. Fiatal orvos társainknak e rég óhajtott tevékenysége — az ige testté fogván válni — új lendületet adand a közkörház eddigi életének.”

Sajnos, az olvasókör további működéséről eddig még nem sikerült egyéb adatokat felderíteni. Feltételezhető, hogy a kör fiatal orvos tagjai hosszabb ideig együtt tanulmányozták a hazai és külföldi orvosi szakfolyóiratokat és könyveket.

Batári Gyula